

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 18. augustā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 137/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 250.⁴ panta pirmo daļu un 250.⁵ pantu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91., 92. un 100. pantam;

1.2. atzīt, ka apstrīdēto normu piemērošanas prakse, ja tās netiek interpretētas atbilstoši Satversmei, rada sistemātisku risku pamattiesību aizskārumam;

1.3. atzīt, ka tiesu nolēmumi civillietā, kas pieņemti, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, aizskar Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

2. Civilprocesa likuma 250.⁴ panta pirmā daļa noteic, ka notāra iesniegtos dokumentus tiesa nosūta līdzmantiniekiem un nosaka termiņu paskaidrojuma sniegšanai.

Savukārt Civilprocesa likuma 250.⁵ pants paredz: “(1) Mantu novērtē un pārdod izsolē pēc šā likuma vispārējiem noteikumiem. Ja visi mantinieki un

attiecīgos gadījumos arī bāriņtiesa (Civillikuma 280.–283. pants) tam piekrīt, mantu var pārdot par brīvu cenu.

(2) Nekustamā īpašuma pārdošana tā īstās vērtības noteikšanai izdarāma pēc noteikumiem par labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā, ievērojot Civillikuma 737. un 738. panta noteikumus, turklāt nekustamo īpašumu apraksta un novērtē tikai tad, ja kāds no līdzmantiniekiem to prasa.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas 85. pantu Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas kompetence izsmēloši noteikta Satversmes 85. pantā un Satversmes tiesas likumā (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 20. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2008-25-03 8.1. punktu*).

4.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta pirmajam punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu atbilstība Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4.2. Tiesību normu interpretācijas un piemērošanas pārbaude nav Satversmes tiesas kompetencē (*sal. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 13. punkts un 2021. gada 15. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-63-01 15. punkts*). Tādējādi Satversmes tiesai nav kompetences vērtēt tiesas civillietā veiktās tiesību

normu interpretācijas un pieņemto nolēmumu tiesiskumu. Līdz ar to šā lēmuma 1.2. un 1.3. apakšpunktā norādītie prasījumi nav piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā, un pieteikumam ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai, savukārt no šā panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*). Personas pamattiesību aizskārums parasti pastāv, ja tiesību norma, kuru persona uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka normām, tai ir piemērota. Pamattiesību aizskārums var tikt konstatēts arī gadījumos, kad apstrīdētā norma personai nav piemērota, bet pastāv tāds apstākļu kopums, kas ļauj Satversmes tiesai pārliecināties par aizskāruma esību (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs ir atbildētājs civillietā par nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu. Pirmās instances tiesa apmierināja prasītāju pieteikumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu un uzlika pienākumu Pieteikuma iesniedzējam no sociālās saziņas vietnēm izņemt ierakstus par prasītājiem civillietā. Pieteikuma iesniedzējs iesniedza pieteikumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu, taču pirmās instances tiesa minēto pieteikumu noraidīja.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas vai citas tiesību normas, kuras Pieteikuma iesniedzējs nav identificējis, pieļauj tiesai pieņemt lēmumu par pagaidu aizsardzības līdzekli, tostarp pienākuma uzlikšanu izņemt digitālu saturu, bez atbildētāja uzklauses un faktisko apstākļu pārbaudes. Tiesa nevērtē, vai

piemērotais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir samērīgs un vai to faktiski var izpildīt. Turklāt tiesas lēmums par pagaidu aizsardzību tiek nodots nekavējošai izpildei, to nevar pārsūdzēt. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ieskatā tiek pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās noteiktības princips, 91. pantā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips, kā arī aizskartas viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un 100. pantā ietvertās tiesības uz vārda brīvību.

Apstrīdētās normas nosaka kārtību, kādā tiesa nosūta dokumentus un nosaka termiņu paskaidrojuma sniegšanai, kā arī mantas novērtēšanas un pārdošanas kārtību lietās par mantojuma dalīšanu. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējam būtu piemērotas vai viņš kā citādi būtu nonācis to tvērumā. Pieteikumā arī minēts, ka Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu rada arī citas tiesību normas. Tomēr atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam pieteikumā ir arī skaidri jānorāda konkrēta tiesību norma, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē. Interpretējot Pieteikuma iesniedzēja prasījumu, nav secināms, kuru tieši citu tiesību normu satversmību Pieteikuma iesniedzējs apstrīd.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka konstitucionālajai sūdzībai ir jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18.–19.² pantā noteiktajām prasībām.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs savu iespējamo pamattiesību aizskārumu saista ar pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu civilīetā. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 140.¹ panta septīto daļu pagaidu aizsardzību pēc puses motivēta pieteikuma var atcelt tā pati tiesa, kura piemērojusi pagaidu aizsardzību, vai tiesa, kuras lietvedībā atrodas lieta izskatīšanai pēc

būtības. Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 141. panta pirmajai daļai par lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par pagaidu aizsardzības atcelšanu, var iesniegt blakus sūdzību.

Pieteikuma iesniedzējs iesniedza blakus sūdzību par pirmās instances tiesas lēmumu, ar kuru noraidīts Pieteikuma iesniedzēja pieteikums par pagaidu aizsardzības atcelšanu. No Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas secināms, ka apelācijas instances tiesa vēl nav pieņēmusi lēmumu par iesniegto blakus sūdzību. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs vēl nav izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 137/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede